

Литература

1. Развитие предпринимательства в Украине. Проблемы и перспективы [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://br.com.ua/referats/Pidpriemnictvo/5549/htm?dl>.
2. Развитие предпринимательства в Украине [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.coolreferat.com/>
3. Розвиток підприємництва в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Economics/10_57542.doc.htm.
4. Муравьев А. И. Предпринимательство: учебник / А. И. Муравьев, А. М. Игнатъев, А. Б. Крутик. — СПб.: Издательство «Лань», 2001. — 696 с.

Воронецкий О. Г.,

*студент 2 курсу Інституту прокуратури та слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Фіскальна децентралізація влади є однією з ключових проблем сучасного розвитку України, що є актуальною в умовах поступової інтеграції нашої країни до Європейського Союзу, де децентралізація державних функцій вважається основою демократії та економічного розвитку. Рада Європи проголосила принцип захисту місцевої та регіональної автономії. Україна у 1997 р. підписала Європейську хартію місцевого самоуправління, що була прийнята у 1985 р. та взяла на себе зобов'язання додержуватися положень, закріплених у ній. Наявність місцевих бюджетів закріплює економічну самостійність місцевих органів самоврядування, що передбачено Конституцією (ст. 7) та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Основоположником ідеї фінансової (фіскальної) децентралізації був американський економіст Ч. Тібу, який обґрунтував її у своїй праці «Економічна теорія фіскальної децентралізації в публічних фінансах: необхідність, джерела й використання» (1961 р), стверджує, що саме фіскальна децентралізація дає змогу органам управління отримувати автономію щодо фінансування і забезпечення населення суспільними товарами й послугами. Така автономія властива фіскальній політиці США. Інші країни порівняно нещодавно дійшли висновку, що децентралізація політично необхідна. Тібу довів, що за умови фіскальної автономії органів управління

публічні видатки відповідатимуть індивідуальним уподобанням споживачів згідно з їхніми потребами. Фіскальна децентралізація передбачає мобілізацію фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування. Це спосіб переходу національної економіки від адміністративно-командної до ринкової. Усі країни, що розвиваються, та країни з перехідною економікою втілюють власну політику в напрямі фіскальної децентралізації з метою зміни співвідношення міри впливу центральних органів державної влади та органів місцевого самоврядування на макроекономічну ситуацію.

Діючий бюджетний механізм в Україні, при якому місцеві ради вищого рівня встановлюють відрахування від податків і зборів та дотацій, призводить до погіршення функціонування місцевих бюджетів нижчого рівня. Це не дає змоги профінансувати всі необхідні видатки, що спричиняє погіршення стану соціально-економічного розвитку. Система влади залишається централізованою, що певною мірою стримує ініціативу і розвиток місцевих органів влади. Кінцевою метою фіскальної децентралізації є підвищення якості життя населення. До основних причин, що змушують уряди приймати рішення про проведення децентралізації можна віднести: підвищення адміністративної і економічної ефективності розподілу обмежених ресурсів у зв'язку із кращим розумінням місцевих потреб; забезпечення прозорості через чіткий зв'язок між бюджетними надходженнями і послугами на місцевому рівні; підвищення відповідальності посадовців перед виборцями; підвищення рівня колективної участі місцевого населення у діяльності органів влади. Головною економічною причиною є необхідність зменшення витрат на виконання функцій держави за рахунок їх переносу з центрального на місцевий рівень. У Європейській хартії місцевого самоуправління задекларовано питання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, зокрема, серед них зазначаються такі аспекти: органи місцевого самоврядування мають право в рамках національної економічної політики на свої власні фінансові ресурси; фінанси органів місцевого самоврядування формується за рахунок місцевих податків та зборів; захист більш слабких у фінансовому відношенні органів місцевого самоврядування.

Впровадження фіскальної децентралізації дозволить також збільшити конкуренцію між регіонами за залучення інвестицій. Саме це відбувається в США, де кожний штат може самостійно встановлювати рівень оподаткування і визначати процедури адміністрування. Таким чином, багато компаній перемістилися в ті

штати, де рівень оподаткування найнижчий, а процедури адміністрування найпростіші. Це значною мірою сприяло економічному розвитку сільськогосподарських регіонів США. В Україні подібна конкуренція відсутня, оскільки місцева влада не має стимулів для залучення до свого регіону компаній, адже зібрані кошти ідуть до центрального бюджету. Крім того, багато регіонів уже звикли жити на гарантовані дотації від держави, за які не потрібно боротися. Децентралізація повноважень, ресурсів і відповідальності змусить місцеві органи влади працювати ефективніше. В Японії бізнес-структури ще в 90-х роках ХХ ст. стали вимагати такої реформи. Вони вимагали спрощення процедур одержання різноманітних дозволів і документів, прийняття швидких рішень. На місцях це можна робити швидше та ефективніше, ніж у центрі. Фіскальної децентралізації вимагали й місцеві органи влади, що в умовах нестачі фінансових ресурсів, прагнули одержати зовнішніх інвесторів. Сформувалася коаліція бізнесу і місцевої влади, що вимагала децентралізації. У результаті чого у 1999 р. був схвалений Білл про децентралізацію.

Передумови проведення успішної фіскальної децентралізації є: підвищення управлінської ефективності місцевих органів влади; залучення висококваліфікованих кадрів та співробітництво між місцевими і центральними органами влади. Децентралізація фіскальних функцій держави повинна проводитися тільки за умов високої управлінської ефективності місцевих органів влади, які повинні бути здатними самостійно приймати правильні рішення, а також за наявності розвиненого громадського контролю належного виконання місцевих бюджетів жителями цього регіону. Внаслідок цього створяться сприятливі умови для місцевого бізнесу. Підвищення ефективності повинно забезпечуватися через співробітництво із центральними органами влади, профільними міністерствами або під їх безпосереднім контролем. Обсяг повноважень і ступінь фіскальної децентралізації треба розширювати внаслідок зростання компетентності та ефективності органів місцевого самоврядування.

Література

1. Стукало Н. В. Теоретико-методологічні засади фіскальної децентралізації / Н. В. Стукало, М.І.Деркач // Економічний простір. – 2010. – № 40. – С. 147-154.
2. Пилипів В. До питання про федералізацію України: проблеми бюджетної самодостатності регіонів / В. Пилипів // Економіка України. — 2011. –№ 3. — С. 26-